

ACORD DE LA SALA CIVIL I PENAL DEL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA DE DATA 6 DE SETEMBRE DE 2023 SOBRE CRITERIS D'ADMISSIÓ DEL RECURS DE CASSACIÓ CIVIL A CATALUNYA TENINT EN COMPTE EL RDL 5/2023, DE 28 DE JUNY DE 2023

PREÀMBUL

L'article 149.1.6 de la Constitució espanyola, després d'establir que la legislació processal és competència exclusiva de l'Estat, afegeix: “sens perjudici de les especialitats que en aquesta ordre es deriven necessàriament de les particularitats del dret substantiu de les comunitats autònomes”.

Per part seva, l'article 130 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya atribueix a la Generalitat la competència per dictar normes processals específiques que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya.

En ús d'aquestes facultats, el Parlament de Catalunya va promulgar la Llei 4/2012, de 5 de març, en què s'estableixen determinades singularitats per al recurs de cassació, competència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

De conformitat amb el preàmbul d'aquesta Llei, aquestes innovacions es fan sense afectar la competència de la Llei orgànica del poder judicial i integrant-les en el model de recurs de cassació vigent, desenvolupat a la Llei d'enjudiciament civil 1/2000.

Per a la interpretació correcta de la normativa de la Llei 4/2012, la Sala Civil i Penal del TSJC va dictar dos acords no jurisdiccionals: el primer, en data 22-3-2012; i el segon, comentari de l'anterior, en data 4 juliol de 2013.

Ambdós acords feien referència al recurs extraordinari per infracció processal i al recurs de cassació regulat a la LEC 1/2000 des de la seva promulgació.

Tanmateix, el model de la LEC 1/2000 en què s'insereixen les modalitats específiques del recurs de cassació en matèria de dret civil català ha patit una profunda modificació després de l'entrada en vigor del Decret Llei 5/2023, de 28 de juny, convalidat per resolució de 26 de juliol de 2023, de la Diputació Permanent del Congrés dels Diputats, cosa que ens obliga a revisar els acords no jurisdiccionals esmentats anteriorment.

Cal indicar en aquest preàmbul que el model del recurs de cassació estatal actual s'assimila ara al que ja regia a Catalunya, ja que tant la infracció del dret substantiu català com la infracció de normes processals específiques de la legislació catalana només eren denunciabls per la via del recurs de cassació si existia interès cassacional, independentment de la quantia del procediment.

L'interès cassacional cerca l'exegesi correcta de les normes. Tendeix a eliminar els possibles desacords jurisdiccionals existents en l'aplicació del dret, a corregir les tesis errònies i a fixar la jurisprudència, aconseguint la unitat interpretativa de l'ordenament a favor de la certesa de les normes i de la seguretat jurídica, i dona satisfacció al temps al dret dels ciutadans a la igualtat en l'aplicació de la llei.

És per això que els magistrats i magistrades integrants de la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a la junta general que ha tingut lloc el dia 6 de setembre de 2023, després de la promulgació del Reial decret llei 5/2023, de 28 de juny, que modifica el recurs de cassació de la LEC 1/2000, han adoptat el següent:

ACORD

I Entrada en vigor i derogació tàcita de certs preceptes de la LEC 1/2000

A partir de l'entrada en vigor de la reforma operada a la LEC 1/2000 pel Reial decret llei 5/2023, de 28 de juny (el dia 29 de juliol de 2023 segons la disposició final 9), desapareix el recurs extraordinari per infracció processal i el recurs en interès de la llei, de manera que davant el TSJC només es pot presentar recurs de cassació per interès cassacional ja sigui per infracció de norma processal o substantiva en els termes que s'exposen en aquest acord.

En conseqüència, des del 29 de juliol del 2023, s'han d'entendre tàcitament derogades totes aquelles mencions de la Lec que es refereixin al recurs extraordinari per infracció processal, així com la DF 16 de la Lec, de conformitat amb l'art. 2 del Codi Civil.

II Competència del TSJC

De conformitat amb l'art. 478 de la LEC és competent el TSJC quan el recurs de cassació es formuli contra les resolucions de les audiències provincials de Catalunya sempre que el recurs es fonamenti exclusivament o juntament amb altres motius en la infracció de les normes del dret civil o processal civil propi de Catalunya.

D'aquesta manera, si només es denuncia la infracció de normes processals de la LEC o altres lleis estatals o normes substantives del Codi civil de 1889 o una altra norma estatal, la competència per al coneixement del recurs correspon a la Sala Primera del Tribunal Suprem, encara que el litigi hagi versat també sobre normativa catalana.

En cas que en el litigi s'hagin exercitat conjuntament pretensions regides per l'ordenament civil català i per l'ordenament civil estatal i el recurs de cassació s'interposi per denunciar la infracció de la normativa catalana i la normativa

estatal, els articles 2, 3 i 4 de la Llei 4/2012 s'han d'aplicar en aquell o aquells motius del recurs de cassació en què s'al·legui com a infringida la normativa catalana, mentre que en aquell o aquells altres motius del recurs de cassació en què, si escau, s'al·legui exclusivament la infracció de normes estatals, cal supeditar l'admissibilitat del motiu a la comprovació de si existeix alguna de les modalitats previstes a l'article 477 núm. 2, 3 i 4 de la LEC 1/2000.

III Recurs de cassació

El recurs de cassació, competència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya segons l'article 73.1 a) de la Llei orgànica del poder judicial, article 95 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i article 478 de la LEC 1/2000, quan s'invoqui únicament o entre altres infraccions la infracció de normes de l'ordenament civil de Catalunya, s'ha de regir per la Llei 4/2012, de 5 de març, interpretada de la forma següent:

-Resolucions objecte de recurs i infraccions al·legables

El recurs de cassació pot presentar-se contra sentències civils que posin fi a la segona instància dictades per les audiències provincials amb seu a Catalunya quan de conformitat amb la Llei hagin d'actuar com a òrgan col·legiat en els assumptes que es regeixin per l'ordenament civil de Catalunya (article 477.1 LEC i article 2.1 Llei 4/2012).

El recurs de cassació ha de fonamentar-se exclusivament o juntament amb altres motius d'impugnació en la infracció de normes de l'ordenament civil català (article 2.2 Llei 4/2012).

S'entén per "normes de l'ordenament civil català" de conformitat amb el que disposa l'article 111.1 de la primera Llei del Codi civil de Catalunya (CCC), les disposicions del Codi civil de Catalunya, les altres lleis del Parlament en matèria de dret civil, els costums i els principis generals del dret propi.

Les normes escrites han de tenir rang de llei i poden ser de caràcter substantiu o processal.

La infracció de precepte constitucional comporta que la competència per al coneixement de l'assumpte correspongui al Tribunal Suprem (article 5.4 de la LOPJ i article 2.3 últim incís de la Llei 4/2012).

No obstant això, pot al·legar-se també davant el Tribunal Superior la infracció de precepte constitucional o de la doctrina del Tribunal Constitucional en relació amb el dret civil de Catalunya, en els casos i amb els requisits que estableix la Llei 4/2012, quan aquesta menció sigui merament instrumental o tingui caràcter accessori del tema nuclear regit per l'ordenament civil de Catalunya (article 2.3 de la Llei 4/2012 i AATS de 13-12-2011).

-Requisits d'accés a la cassació

Només tenen accés a la cassació, si es compleixen els pressupòsits anteriors, quan el motiu d'impugnació de la Sentència es fonamenti:

a) En la contradicció de la Sentència de l'Audiència amb la jurisprudència que resulti de sentències reiterades del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya o del Tribunal de Cassació.

S'entenen per "sentències reiterades" quan existeixin almenys dues sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya o del Tribunal de Cassació en un mateix sentit, sempre que la seva doctrina no hagi quedat sense efecte per lleis posteriors (article 1.6 CC i article 111.2 CCC).

Per a l'admissibilitat del recurs és necessari que es raoni de forma destacada per cada motiu del recurs com, quan i en quin sentit la Sentència objecte de recurs ha vulnerat o desconegut la jurisprudència que s'hi estableix.

Excepcionalment, pot admetre's també el recurs quan, a criteri de la Sala Civil i Penal del TSJC, la part recurrent justifiqui degudament la necessitat de modificar la jurisprudència en relació amb el problema jurídic plantejat perquè hagi evolucionat la realitat social o l'opinió comuna de la comunitat jurídica sobre una determinada matèria.

b) En la falta de jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia o del Tribunal de Cassació de Catalunya, independentment del temps que la norma porti en vigor.

Per justificar l'existència d'aquest requisit la part recurrent ha d'identificar amb claredat per cada motiu del recurs quin és el problema jurídic o d'interpretació de la norma que s'ha plantejat en el litigi sobre el qual no existeix jurisprudència i per a la clarificació del qual en el supòsit present i per a uns altres semblants o anàlegs sigui necessària la formació de doctrina. S'ha d'invocar també aquesta causa de recurs quan existeixi una única Sentència de la Sala Civil i Penal que resolgui la qüestió jurídica controvertida.

L'existència de sentències contradictòries de les diferents audiències o de les seccions d'una mateixa Audiència Provincial sobre alguna qüestió jurídica no motiva per si sola el recurs de cassació, per bé que pot al·legar-se per descriure l'interès cassacional quan no existeixi jurisprudència del Tribunal Superior o del Tribunal de Cassació sobre la qüestió debatuda.

c) Excepcionalment, i a criteri discrecional de la Sala, es pot apreciar que existeix interès cassacional notori en recursos defectuosament formulats i sempre que no es causi indefensió, quan la resolució impugnada s'hagi dictat en un procés en què la qüestió litigiosa sigui d'interès general per a la interpretació uniforme de la llei catalana. S'entén que existeix interès general quan la qüestió afecti potencialment o efectivament un gran nombre de situacions, bé en si mateixa o per transcendir del cas objecte del procés.

-Requisit de totes les vies d'accés:

El recurs de cassació per interès cassacional va encaminat a la fixació de la doctrina. Com a conseqüència d'això, com a requisit de caràcter general, l'escrit d'interposició del recurs ha d'expressar amb claredat, de manera destacada, la jurisprudència o doctrina que se sol·licita que dicti o fixi el Tribunal Superior o es declari infringida per la Sentència objecte de recurs.

-Termini, forma, contingut de l'escrit d'interposició i tramitació del recurs de cassació

Pel que fa al termini, forma i contingut de l'escrit d'interposició del recurs de cassació i la tramitació cal atenir-se al que disposen els articles 477.5 i 6, 479, 481 i 482 a 487 de la LEC 1/2000.

Claredat i concisió

L'article 481 de la LEC disposa, entre altres requisits, que el recurs ha d'expressar amb la claredat necessària l'existència de l'interès cassacional invocat.

A aquest efecte, el punt 8 de l'article 481 autoritza la Sala de Govern del Tribunal Suprem a acotar l'extensió màxima i altres condicions extrínseques dels escrits d'interposició i d'oposició dels recursos de cassació.

Encara que la LEC no estén aquesta facultat a les sales de Govern dels tribunals superiors situats en comunitats autònomes amb dret civil propi, com és el cas de Catalunya, la Sala de Govern del TSJC i el Consell de l'Advocacia catalana van subscriure en data 13-1-2021 una guia de bones pràctiques en què es va disposar que:

- a) *L'extensió del recurs de cassació seria la mínima imprescindible per descriure l'interès cassacional del cas (sense que sigui necessari fer un relat d'antecedents del procediment).*
- b) *No hauria de sobrepassar, excepte casos excepcionals, els 25 folis; 30 en cas que el recurs de cassació compregui també infraccions processals.*
- c) *La contestació al recurs no hauria d'excedir l'extensió prevista per al recurs.*
- d) *Característiques dels textos: per al text cal caràcters d'un tipus usual (com Times New Roman, Courier o Arial) i amb una mida d'almenys 12 punts en el text Times (o equivalents en els altres formats) i de 10 punts en les notes a peu de pàgina, amb un interlineat d'entre 1,15 i 1,5 i uns marges horitzontals i verticals (marges superior, inferior, esquerre i dret de la pàgina) de 2,5 cm com a mínim.*

En aquest sentit, la Sala Civil i Penal recomana seguir aquests criteris i pot considerar que a l'escrit li falta la claredat i precisió necessàries si el recurs s'aparta injustificadament d'aquests.

IV Dret transitori

Cal aplicar les noves disposicions de la LEC als recursos de cassació que s'interposin contra les resolucions dictades per les audiències des del dia 29 de juliol de 2023, independentment de la data de la seva notificació.

Si la Sentència és de data anterior al 29 de juliol de 2023, independentment de la data de la seva notificació, cal presentar el recurs de cassació i, si escau, el recurs extraordinari per infracció processal de conformitat amb la legislació anterior.

No obstant això, si fos procedent inadmetre els recursos per les causes previstes en les normes fins llavors vigents, cal acordar-ho per provisió succintament motivada.

A aquesta provisió en precedirà una altra en què cal posar de manifest succintament les possibles causes d'inadmissió, i cal escoltar les parts sobre això per un termini de 10 dies.

V Disposició final

A partir de l'entrada en vigor de la reforma de la LEC per RDL 5/2023, de 28 de juny, queden sense efecte els acords no jurisdiccionals adoptats per aquesta Sala en data 22 de març de 2012 i 4 de juliol de 2013 i substituïts per aquest.

VI Publicitat

Aquest acord és una expressió del parer unànim de la Sala i té caràcter orientador per a la unificació de les pràctiques processals, per la qual cosa cal posar-lo en coneixement de les AP de Catalunya (magistrats i lletrats de l'AJ) que són les que en primer lloc han de decidir sobre l'admissibilitat dels recursos, així com dels altres professionals jurídics (advocats i procuradors dels tribunals) i del Ministeri Fiscal i cal inserir-lo a la pàgina web del CGPJ.

Barcelona, 6 de setembre de 2023